

Кононець Віта Петрівна

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент

Кучеренко Валерія

слухач магістратури МП-ПД-921
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЄДИНИХ СТАНДАРТІВ
НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ
ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ**

Створення та розвиток дієвої системи правосуддя, дружньої до дитини, є одним з пріоритетних напрямків України відповідно до державної політики забезпечення найкращих інтересів дитини, як пріоритетної засади формування та здійснення дружнього для дитини правосуддя, що декларується міжнародними стандартами.

Реалізація зазначеної мети, зокрема, потребує розроблення та впровадження єдиних стандартів навчання фахівців системи правосуддя щодо неповнолітніх, а саме: суддів, прокурорів, адвокатів, поліцейських, соціальних працівників, педагогів, психологів, працівників органів пробації та інших фахівців, дотичних до системи юстиції щодо дітей. На виконання відповідної стратегії, 27 листопада 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження № 1335-р, яким було затверджено План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року. Відповідним планом були визначені основні завдання та заходи, спрямовані на досягнення очікуваних результатів, індикатори досягнення, строк виконання, а так само відповідальні за виконання.

Для зниження рівня впливу правопорушень та мінімізації факторів формування протиправної поведінки дітей необхідно запровадити цілісну систему заходів, що включатиме забезпечення дієвого правосуддя, соціально-виховні та реабілітаційні програми для неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом.

Зазначене вимагає комплексного підходу, який можливо забезпечити за умови скоординованих дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема судів, органів прокуратури, підрозділів Національної поліції, органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби, організацій громадянського суспільства, надавачів соціальних, освітніх, медичних та інших послуг.

При цьому забезпечення найкращих інтересів дитини як пріоритетна засада формування та здійснення дружнього до дитини правосуддя, що

декларується, зокрема, міжнародними стандартами, потребує ефективного впровадження таких спеціальних практик та механізмів, як методика “Зелена кімната”, процедура відновного примирення (медіації), соціального патронату.

Саме тому в своїй діяльності Національна поліція має здійснювати всі превентивні заходи для забезпечення повноцінної толерантної роботи з дітьми в унісон до міжнародних стандартів та застосовувати найкращі практики проведення опитування та допиту дітей для найменшої травматизації їх психологічного стану, що відповідає критеріям системи правосуддя, дружнього до дитини та стануть основою при забезпеченні проваджень у справах.

Метою Єдиних стандартів підготовки є – встановлення загальних вимог до підготовки фахівців у сфері правосуддя щодо дітей, які залучатимуться до вирішення будь-яких питань та справ за участю дитини, яка стикається із системою правосуддя, що базується на комплексному підході підготовки фахівців за модульною системою.

Фахівцем у сфері правосуддя щодо дітей є: суддя, поліцейський: ювенальний поліцейський, патрульний поліцейський, дільничний офіцер поліції, поліцейський офіцер громади, слідчий; прокурор; адвокат; працівник служби у справах дітей; представник служби підтримки: центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді; притулку для дітей; центру соціально-психологічної реабілітації для дітей; соціально-реабілітаційного центру (дитячі містечка); мобільної бригади соціально-психологічної допомоги; працівник служби пробації; працівник виховної колонії; педагог; психолог; медіатор.

У результаті проходження підготовки за Єдиними стандартами підготовки, фахівці у сфері правосуддя щодо дітей набудуть наступні *компетенції*:

- оволодіння основами міжнародних стандартів та національного законодавства правосуддя щодо дітей;
- оволодіння основами принципів правосуддя щодо дітей;
- формування навички застосовувати вікових та психологічних особливостей дитини під час комунікації з дитиною;
- формування навички проведення допиту та опитування дитини, що є дружнім до дитини;
- формування навички ідентифікації дитини, яка постраждала від жорстокого поводження та належного реагування на такі випадки;
- оволодіння основами кримінальних проваджень за участю дитини;
- оволодіння основами адміністративних проваджень за участю дитини;
- оволодіння основами позасудових процедур за участю дитини.

Таким чином, система правосуддя щодо неповнолітніх вимагає створення спеціалізованих підрозділів в поліції, судової системи, прокуратури, так само як і призначення спеціальних захисників або інших представників, які надавали б правову або іншу відповідну допомогу дитині.

Фахівці мають проходити професійну підготовку у сфері юстиції щодо

неповнолітніх, так само проходити різні навчання в процесі своєї роботи. Така підготовка повинна бути організована на обов'язковій, систематичній і постійній основі. Фахівці, які працюють з дітьми повинні отримувати підготовку не лише щодо юридичних знань (норм міжнародного та національного права), а також отримувати підготовку з питань прав і потреб дітей різних вікових груп та мають бути навчені спілкуватися з дітьми будь-якого віку, а також з дітьми, які знаходяться в умовах особливої вразливості.

В процесі дослідження даної теми, ми прийшли до висновку про необхідність введення на законодавчому рівні спеціалізацію фахівців, які беруть участь у процесі здійснення правосуддя щодо дітей. Умовою доступу відповідних фахівців до справ, що стосуються прав та інтересів дитини – є проходження спеціального навчання за Єдиними стандартами підготовки фахівців у сфері правосуддя щодо неповнолітніх.

Також в даному напрямку є необхідність приведення діючих навчальних програм та курсів (для: суддів, прокурорів, адвокатів, у тому числі адвокатів системи безоплатної вторинної правової допомоги, працівників поліції (ювенальної превенції, дільничні офіцери поліції, слідчі, патрульні поліцейські, поліцейський офіцер громади), працівників соціальної сфери (служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, притулків для дітей, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка), педагогів, психологів, медіаторів, працівників установ виконання покарань для дітей та органів пробації) у відповідності до Єдиних стандартів навчання фахівців у сфері правосуддя щодо неповнолітніх або розробити нові навчальні програми і курси з урахуванням Єдиних стандартів навчання фахівців у сфері правосуддя щодо неповнолітніх.

1. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року яка ратифікована Постановою ВР URL:№ 789-XII від 27.02.91https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021(дата звернення 30.01.2020).

2. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх від 29 листопада 1985 року («Пекінські правила»)URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211 (дата звернення 30.01.2020).

3. Розпорядження Кабінет Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1335-р «План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року».

4. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ратифікована Законом України № 4988-VI від 20.06.2012 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#n2(дата звернення 30.01.2020).

5. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» від 05.03.2009 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-17>.

6. Алгоритм роботи працівників Національної поліції з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи щодо захисту дітей, які постраждали від насильства» для використання в роботі навчального полігону «Кризова кімната, дружба до дитини//Методичні рекомендації//Бахчев К.В., Кононець В.П., Павлова Н. В., Плетенець В.В., Рогальська В.А., Зімбаровська М.О., Гаркуша А.Г. Вид: Імпакт.Дніпро.- 2020. С.135.